

IO NESBØ DETEKTYVŲ TAMSA IR PAULOS HAWKINS TRILERIŲ ĮTAMPA

**Camilla
Grebe**
**Meilužis
ir drugys**

KRIMINALINIS
ROMANAS

baltos lankos

Camilla Grebe

Meilužis ir drugys

romanas

Iš švedų kalbos vertė Laima Bareišienė

baltos lankos

Ema

Prieš du mėnesius

– Na, tai kaip vakar sekėsi?

Olga žiūri smalsiai, bet palankiai. Pilkos akys veria mane, kai ji lanksto džinsus ant ilgo stalo šalia kasos.

Staiga nebežinau, ką atsakyti. Viena mano dalis trokšta džiaugtis, kad viskas praėjo gerai, vakarienė buvo gardi, o seksas ištisą naktį – stebuklingas. O kita dalis trokšta, bet gal net nepajėgia, sakyti tiesą.

– Jis neatėjo.

– Jis *neatėjo*?

Olga nesulanksčiusi padeda džinsus į šalį ir atidžiau pasižiūri į mane.

– Taip, jis nepasirodė. Ir aš jo taip ir nepagavau, taigi nežinau, kas atsitiko.

– Jis nepaskambino?

– Ne.

Įsiviešpatauja nesmagi tylą. Matau, kad Olgai sunku suvokti padėtį, ji net nežino, ką sakyti.

– Bet paprastai jis paskambindavo, kai vėluodavo ar negalėdavo pasimatyti?

Valandėlę delsiu.

– Jis niekuomet nevėluodavo. Ir nė karto nenutiko taip, kad mudu negalėjome pasimatyti.

Staiga patalpoje tarytum pasidaro ankšta, nors mes ką tik atidarėme parduotuvę, o pirkėjų beveik nėra. Mane apakina ryški

dirbtinė šviesa, pakaušyje pajuntu skausmingą tvinksnėjimą. Palinkstu ant džinsais apkrauto stalo, po vokais kaupiasi karštos ašaros.

– O jei kas nors atsitiko?

Olgos balsas tylus, ji beveik šnabžda. Tarp ryškiai dažytų antakių atsiradusi raukšlėlė. Atsakyti neįstengiu, tad linkteliu galvą.

– Ar bandei jam skambinti?

– Taip. Ką tik. Vos atsidarėme.

Užuot pasakiusi ką nors daugiau, ji ima lankstyti džinsus ir kartu žvairakuoti į parduotuvę.

– Jis ateina, – sušnibžda nežiūrėdama į mane. Paimu arčiausiai gulintį džinsus ir imu juos lankstyti. Padedu juos ant džinsų krūvos viršaus, bet pernelyg vėlai.

– Tai vėl dykaduoniaujate? Ema, prie kasos!

Bjornė apsikirpęs. Nebėra tamsių kuokštų ant sprando. Plaukai sušukuoti ant šono, ilga sruoga pridengusi akį. Apvalaina jo figūra ir šukuosena bei liemenė man primena Laimingąjį Luką. Pasipūtusį senstantį Laimingąjį Luką.

Nieko jam netarusi apsigrėžiu ir einu prie kasos. Vėl galvoju apie mamą. Apie mamą, tetas ir kitus žmones, kurių jau nebėra. Kas per prakeikta nesąmonė, kad tie keli neryškūs gražūs žmonių paveikslai pasklido kaip dūmai rūke ir išstūmė Bjornę ir džinsų bei diržų šūsnis.

Kvaksintis juokas nusirito per kambarį butuke Vertavegeno gatvėje, kur gyveno teta Agneta. Lyg mamos „Gula Blend“ cigarečių dūmai ore tvyrojo šviežiai išvirtos kavos kvapas. Teta Kristina, ką tik metusi rūkyti, atsiduso ir prikišo mamai nedraugiškumą. Pamaniau, kad ji pyksta, bet teta tik kimiai nusijuokė, ir aš priėjau prie išvados, jog tai savotiškas pokštas.

* 1991 m. sukurto filmo „Lucky Luke“, parodijuojančio Laukinius Vakarus, herojus.

Tai buvo pirmas mėnesio šeštadienis, ir tetos kaip paprastai susirinkusios priešpiečių. Triukšmingas spalvingas susiėjimas, skirtas tik tetoms ir man.

Balsai pritildavo, pavirsdavo į murmėjimą, retkarčiais tą murmėjimą pertraukdavo prunkštelėjimas. Man nereikėjo klausytis, ir taip žinojau, ką jos apšneka: naują Lenos vaikiną, bukaprotį Kristinos vyrą ir mamos skaudamą nugarą.

Mama buvo jauniausia iš tetų. Pašėlus, neišauklėta, bet nuoširdžiai mylima pagrandukė, kuri nuvytė močiutę ir senelį aštuoniolikos metų pastodama nuo mano tėčio. Dar vienas juoko pliūpsnis nuvilnijo per kambarį – naivaus džiaugsmo ir susižavėjimo banga. Agneta prunkštelėjo, atrodė, kad ji tuoj užsikosės, o paskui išgirdau skimbčiojant porcelianinius puodelius.

O aš sėdėjau susikryžjavusi kojas miegamajame ant parketo. Skreite – stiklainis su drugelio vikšru. Lapai jau seniai sudžiūvę ir nukritę ant stiklainio dugno, vienas po kito, o plikos šakelės dabar panėšėjo į spygliuotą medinį kamuolį. Ryškiai žalio vikšro nebe matyti. Bet tėtis paaiškino, kas atsitiko. Įvyks stebuklas su ta lygia maža lėliuke, kuri kabo ant vienos iš šakelių. Lėliukė keičiasi, ir jei aš turėsiu kantrybės, o Dievas panorės, pamatysiu, kaip iš lėliukės išsiris kitoks gyvis.

Aš šiek tiek jaudinausi, beviltiškai troškau pamatyti, kaip išsiris pasikeitęs gyvis, bet nežinojau, *kada* tai nutiks. Todėl visuomet nešiojau stiklainį. Pirmiausia, ką darydavau pabudusi, ir paskiausia, ką darydavau migdydamasi, tai atidžiai apžiūrėdavau lėliukę, kad matyčiau nutiksiantį pasikeitimą.

Paklausiau tėtį, kodėl vikšras negalėtų spjauti ir nesivynioti į tą blizgų pilkai rudą kiautą, kodėl ir toliau negalėtų būti vikšras, bet tėtis tik papurtė galvą ir liūdnei nusišypsojo.

– Pasirinkimo nėra, Spirge. Jam būtina pasikeisti, antraip mirs. Tokia gamta.

Ilgai mažčiau apie šį pokalbį, bandžiau vaizduotis, kaip jausčiausi, jeigu būtų toks pasirinkimas: *pasikeisti arba mirti*. Bet kad ir kaip stengiausi, niekaip neįsivaizdavau savęs, patekusios į tokią padėtį.

Kai pakėliau akis nuo stiklainio, priešais pamačiau siaurą tetos Agnetos lovele. Ji jau su niekuo seniai ja nesidalino – tai teta Lena pašnibždėjo mamai, kai lipome laiptais eidamos čionai. Suaugusieji visuomet mano, kad vaikai negirdi, o jei girdi, tai nesupranta. Kai kas, aiškus daiktas, tiesa. Aš stengiausi nutaisyti abejingą, pilną vaikiškos nenuovokos veidą kaskart, kai netyčia išgirdavau tetų paslaptis.

Virš lovos kabojo nedidelis paveikslas, kuriame pavaizduoti futbolininkai. Nesupratau, kuo jis toks ypatingas, kodėl tetos entuziastingai jį apšneka tyliais balsais sustojusios pusračiu, rūkydamos ir grožėdamosi. Neketinau joms sakyti baimindamasi nuliūdinti, bet paveikslas iš tiesų buvo bjaurus.

Figūros be aiškių kontūrų, tarytum susiliejančios, dailininkas nesugebėjo nutapyti jų tikroviškai. Gal aš pati būčiau galėjusi nupiešti geriau. Aiškus daiktas, šito nesakiau, nes vis dėlto buvau gana išauklėtas vaikas.

– Bet, mieloji, kodėl tu sėdi čia, ant *grindy*?

Teta Agneta pasirodė šalia manęs, tarpdury. Ji atsitūpė greta. Storos kojos vos už keliasdešimt centimetrų rodėsi dar storesnės, kojinių iki kelių gumos negražiai įsirėžusios į blauzdas.

– Ar nenori verčiau atsisėsti į krėslą? O gal ant mano lovos? Užuot atsakiusi, papurčiau galvą, ir teta Agneta tyliai atsiduso.

– Taip, taip. Elkis kaip nori. Beje, o ką tu turi stiklainyje?

– Tai lėliukė.

– *Kas tai per daiktas?*

– Lėliukė. Tokia, kokią pasidarė vikšras, kad galėtų pasikeisti.

– Šit kaip. O kur ta lėliukė?

Parodžiau jai pirštu. Teta atsargiai paėmė stiklainį, iškėlė prieš šviesą, prisimerkė taip, kad mėlynos akutės dingo po sunkiais vokais.

– Jos beveik nematyti.

– Toks sumanymas. Antraip paukščiai sulestų. Jie mėgsta vikšrus.

Ji rimtai pasižiūrėjo į mane ir linktelėjo galvą.

– Tada suprantama. Niekuomet apie tai negalvojau.

Iš taip arti teta Agneta atrodė senesnė, negu buvo iš tiesų. Skruostai nudribę iki pat kaklo, o krūtys jai tupint užgulusios kelius.

– Gamtoje visi kuo greičiau stengiasi praryti vieni kitus.

Agneta paglostė man galvą įdiržusia ranka.

– Emute, – tarė ji saldžiu kaip šokoladas balsu. Tarsi paklausė, lyg kažkoku būdu galėčiau atsakyti į jos neištartą balsu klausimą.

Kai atkišo man stiklainį, paėmiau jį ir atsargiai pastačiau ant parketo.

– Kaip reikalai namie, Ema?

Tetos Agnetos balse staiga suskambo nerimas, balsas sutrūčiojo taip, kad net neatpažinau.

– Ką turi galvoje?

Ji patylėjo ir permetė akimis kambarį. Iš virtuvės sklido slopus murmesys, nebe juokas, jos tikrai apkalbinėjo kurios nors vyrą. Visų tetų vyrai buvo arba nemalonūs, arba bukapročiai, taigi tetai Agnetai labiausiai pasisekė – ji neištekėjo.

– Ar mama ir tėtis geria daug vyno ir alaus, Ema?

Nelabai žinojau, ką atsakyti į šį klausimą. Savaime aišku, klausimą supratau, tik nežinojau, ką reiškia daug gerti. Kiek yra daug? Rytą ant indaujos ir svetainėje visuomet pilna alaus skardinių, bet ar tai daug? Ar jau *per* daug? O kiek skardinių alaus ir butelių vyno vakarais išgeria kitų vaikų mamos ir tėčiai? Šito tikrai nežinojau, taigi mano atsakymas buvo tikroviškas.

– Aš nežinau.

Teta Agneta vėl atsiduso ir vargais negalais atsistojo, jos ke-
liai subraškėjo ir sutraškėjo lyg padaryti iš sausų beržinių malkų,
o ne iš gyslų, mėsos, kaulų ir kraujo.

– Jėzau, – tarė ji susivaldydama. – Gal ateisi pas mus ir su-
valgysi bandelę, Ema?

– Paskui. Gal.

Kai Agneta nuėjo į virtuvę, murmesys pavirto į šnabždesį.
Įprastai tai liudijo, kad jos aptaria ką nors įdomaus, taigi pasiė-
miau stiklainį, iššliaužiau į prieškambarį ir atsiguliuoju ant grin-
dų pasiklausyti. Pajėgiau išgirsti tik žodžių nuotrupas. Išgirdau
gergždžiantį Agnetos balsą:

– ...*kitoks* vaikas.

Ir tada išgirdau mamą, jos balsas dabar buvo kiek garsesnis:

– Kitoks – tai nebūtinai *blogesnis*.

Nė viena iš tetų jai neatsakė.

Kaip tik tada, kai buvau bešliaužianti atgal į Agnetos miega-
majį, kažkas stiklainyje patraukė mano žvilgsnį. Lėliukė kabojosi
prie savo šakos kaip ir anksčiau, bet kažkas atsitiko. Jos kiautas
tarsi paskaidrėjo, pasidarė panašus į drumstą stiklą ar murziną
ledą. O tame blizgiame kiaute aš nuspėjau virpėjimą.

Prasidėjo keitimasis.

Vyriškis, stovįs prie kasos, atkiša man ranką ir plačiai nusišypso.

– Andersas Jonsonas, žurnalistas.

Dvejoju, paspaudžiu jam ranką ir vos šypteliu.

– Ema.

Jo akys melsvos, o ploni geltoni plaukai šuns šlapimo ant
sniego spalvos. Dėvi murziną žalią karinį lietpaltį ir nunešiotus
džinsus, jam greičiausiai trisdešimt metų.

– Kuo galėčiau padėti? – klausiu, kai jis taip ir nepaleidžia
mano rankos.

Jis plačiai vypo.

– Aš rengiu reportažą apie darbo santykius. Jums turbūt draudžiama kalbėtis su žurnalistais, tiesa?

– Draudžiama? Ne, kiek žinau...

– Kad jūs beveik neturite laiko net nusišlapinti, – pertraukia jis, išgirdęs abejonę mano balse.

Jo žodžiuose yra tiesos. Žinoma, kai Jesperas ėmė dirbti, įmonėje drausmė pagriežtėjo, ir žiniasklaida paskubėjo atkreipti dėmesį. Tačiau aš negaliu apie tai kalbėti, ypač turint omenyje mano santykius su Jesperu.

– Nenoriu apie tai kalbėti čia, – sakau ir pajuntu, kaip išraus-ta mano skruostai.

– Galime pasimatyti kur nors kitur, jei taip bus geriau, – sako jis ir prisikiša arčiau. Vandeningos akutės gręžia mane. – Galėsi kalbėti anonimiškai, niekas nesužinos.

– Aš apskritai nenoriu kalbėti.

Staiga nuspėju iš šono prisiartinant žmogaus pavidalą.

– Juk ji pasakė, kad nenori su tavimi malti liežuviu. Sunkiai gaudaisi, ar ne?

Žurnalistas žaliu lietpalčiu atsitiesia.

Dabar Bjornė stovi šalia. Matau, supykęs. Kumščiai sugniaužti, dantys sukąsti. Įprastiniu judesiu užsikiša plaukų sruogą už ausies, atkiša į priekį apatinį žandikaulį ir lėtai iškošia:

– Tu jau antrąkart ateini ir kimbi prie mano darbuotojų. Jei dabar neišsinešdinsi, skambinsiu policijai. Ar supranti, ką sakau?

– Aš turiu *visas* teises...

– Ei, negirdėjai, ką ji sakė? Gal man pakartoti? Ji *nenori* su tavimi pliuropiti.

Smulkūs seilių lašeliai tykšta Bjornei iš burnos, kai jis švokščia žodžius. Paskui nususuka ir eina į salę. Prieš dingdamas dar meta man per petį:

– Gerai, Ema.

Vėl žiūriu į žurnalistą. Plačios šypsenos nė ženklo. Veidas visiškai abejingas. Jis pasirausia švarko kišenėje, padeda ką išėmęs man ant stalo, lėtai stumteli artyn smilium. Vizitinė kortelė. Šviesios akys vėl pagauna mano žvilgsnį.

– Štai. Paskambink, jei apsigalvosi.

Ir jo nebėra.

Atsargiai pasilenkiu ir pasiimu kortelę, valandėlę žiūriu į ją, paskui įsidedu į kišenę.

Jesperas Orė. Didelės šiltos rankos. Švelni, truputį raukšlėta veido oda. Barzdos šeriai, vietomis rudi, vietomis žili, ant valingo smakro. Jis žiūri į mane tarsi išbadėjęs žmogus, ryjantis akimis pyragaičius kepyklos vitrinoje.

Ką jis manyje pamatė? Pati sau atrodau eilinė moteris, neturinti įdomaus darbo ir aktyvaus asmeninio gyvenimo. Kodėl tiek daug laiko jis praleidžia su manimi? Kas skatina jį valandų valandas gulėti mano glėbyje ir glostyti mano kūną? Ieškoti tų kūno vietų, kurioms niekuomet anksčiau neskyriau ypatingo dėmesio.

Prisimenu mūsų pasimatymą maždaug prieš savaitę mano namuose.

– Mudu panašūs, Ema, – sumurmėjo jis. – Kai kada man atrodo, jog galiu skaityti tavo mintis, ar supranti?

Pamaniau, jog tikrai nesuprantu. Mat nejuntu su juo jokio telepatinio ryšio, nežinau, ką jis galvoja. Myliu jį, bet nesuprantu, ką jis turi galvoje, kai ima taukšti apie mūsų *panašumą*.

Tik šito jam nepasakiau.

– Aš toks laimingas, – sukuždėjo jis užsiguldamas sunkiu kūnu. Keliais praskėtė mano kojas, prisispaudė arti arti.

– Aš laimingiausias vyras pasaulyje.

Jis įsismelkė į mane visiškai nepasirengusią. Pabučiavo į kaklą, pirštu perbraukė per krūtis.

– Myliu tave, Ema. Nesu sutikęs tokios moters kaip tu.

Aš vis dar nieko nesakiau, nenorėjau sumenkinti šios stebuklingos akimirkos įtampos. Troškau kuo ilgiau mėgautis šiuo jausmu. Mano kūno apačia degė. Jo galas buvo labai kietas, man skaudėjo, bet vis tiek tai buvo stebuklinga.

Būti mylimai. Labai trokštamai. Kaip pyragaičiui su avietėmis kepyklos vitrinoje.

Jis įniko smarkiau judėti manyje. Tvirčiau suspaudė mano pečius. Ant skruosto lyg ašaros nukrito prakaito lašai. Jis sudejavo tarytum kentėdamas.

– *Ema.*

Nuskambėjo kaip klausimas, gal net kaip prašymas.

– Ką? – atsiliepiu.

Jis liovėsi judėjęs, smarkiai šnopavo. Pabučiavo mane.

– Ema, ar tu dėl manęs bet ką padarytum?

– Taip, – atsakiau. – Padaryčiau.

Ar aš bet ką padaryčiau dėl Jespero Orės? Retorinis klausimas. Jis niekuomet manęs nieko neprašė, tik pasiskolino pinigų, kad galėtų sumokėti statybininkams. Ir netgi tada aš pati įkalbėjau juos paimti. Tai aš panorau, kad jis liktų pas mane, užuot važiavęs į banką.

Prisimenu, kaip jis bučiavo mano akių vokus.

– Mylimoji. Žinai, kad noriu pasilikti, bet pažadėjau sumokėti statybininkams šiandien. Grynaisiais. Jie lenkai. Ir neturiu šimto tūkstančių kronų grynaisiais. Taigi, deja, turiu vykti į banką.

Prabarškinti priešpiečiai.

Olgos žodžiai. Ji nusikvatojo, kai pasakiau, jog aš su savo vaikinu turiu valgyti priešpiečius. Mano namuose. Olga aštraliežuvė. Atvira. Įžūli. Sako, ką galvoja ir nesigėdija.

Jesperas pasirėmė rankomis.

– Man metas, Ema.

– Gali pasiskolinti iš manęs, – pasiūliau.

– Iš tavęs?

Jis atrodė nustebęs, bet tarytum nepaisė mano pasiūlymo, nes atsikėlė, priėjo prie lango ir pasižiūrėjo į lauką kasydamasis tarpkojį.

– Pinigų turiu namuose.

Jis atsisuko į mane, nutaisęs linksmą veidą.

– Tu turi šimtą tūkstančių kronų namuose? Čia, bute?

Jis ranka apvedė kambarį.

Linktelėjau galvą.

– Aš laikau pinigus tarp skalbinių spintoje, – pasakiau, išlipau iš lovos ir sukikenau. Tada apsilvilkau marškinėliais, nes nors visai nesvarbu, kad Jesperas pamatys mane be drabužių, tai veikia senas įprotis. Jaučiausi nesmagiai rodydama savo krūtis dienos šviesoje. Nesvarbu kam.

Net ir Jesperui.

Jis nusekė paskui mane prie drabužių spintos, tylomis stebėjo, kaip išėmiau pintinę su staltiesėmis ir atsargiai nukėliau raudoną kalėdinį audeklą, atidengdama pluoštus banknotų. „Mylimos Kalėdos, pagaliau jos čia“ – kryželiu išsiuvinėta ant staltiesės krašto.

– Velniai griebtų, ar tu visiškai beprotė? Laikai šimtą tūkstančių namie, skalbinių spintoje?

– Taip. Ir ką?

– Kodėl nelaikai pinigų banke? Kaip *normalus* žmogus.

– Kodėl?

– Juk tave gali apiplėšti ar dar kas nors nutikti. Tiktai nukaršusios senės slepia pinigus po čiužiniais ar patalyne.

Priminiau jam, kad butą paveldėjau kaip tik iš tokios nukaršusios senės. Jis tyliai nusijuokė ir patraukė pečiaias.

– Gerai. Tu juos atgausi. Netrukus.

Tada pabučiavo mane į sprandą, apkabino iš užpakalio, rankomis lėtai perbraukė krūtis.

– Noriu vėl tave iškrušti, tu, turtinga kekšė.

Peteris

Manfredas pasilenkia virš kūno, iš pažiūros visai nesusijaudinęs. Nuo puikiai susiūtos siūlės virš krūtinės ląstos jo žvilgsnis nuslysta per pilvą ir galias žaizdas dilbiuose.

– Vadinasi, ji rimtai priešinosi?

Teismo medicinos gydytoja linkteli galvą. Fatimai Ali keturiasdešimt metų, ji kilusi iš Pakistano, bet mokslus baigusi JAV. Anksčiau esu dirbęs su ja keletą kartų. Kaip ir dauguma teismo medikų, ji kruopšti iki absurdiškumo ir baisingai bijo vartoti pernelyg aštrius žodžius. Bet man ji patinka. Niekومت nieko nepražiopso. Regis, nėra nieko, kas prasprūstų pro jos dideles tamsias akis, neužkliūtų jos dailioms rankoms.

– Jai ant sprando ir veido pilna smulkių žaizdų ir bene aštuoniolika pjautinių žaizdų dilbiuose ir delnuose. Dauguma žaizdų dešinėje pusėje, taigi ji buvo užpulta iš dešinės.

Fatima pasilenkia į priekį, truputį praskečia vieno iš giliausių pjūvių rankose kraštus, apnuogina raudoną mėšą ir parodo.

– Žiūrėkit čia, – sako. – Žaizda giliausia šioje pusėje, taigi žudikas greičiausiai puolė iš dešinės ir smogė štai taip.

Ji iškelia ranką su mėlyna gumine pirštine ir žaibiškai mosteli link Manfredo, kuris nejučia atšoka.

– Gal pasakytum, kiek laiko juodu grūmėsi? – klausiu.

Fatima ryžtingai purto galvą.

– Neįmanoma nuspręsti. Bet nė viena iš šių žaizdų nėra mirtina. Ji mirė nuo žaizdų kakle.

Pasilenkiu ir apžiūrinėju moters galvą, kuri guli ant nerūdijančiojo plieno stalo. Rudi plaukai sulipę nuo sukrešėjusio kraujo. Gražūs antakiai. O po jais beformė mėsos ir audinio košė.

– O žaizdos kakle? – klausiu.

Fatima linkteli ir plaštakos viršumi persibraukia kaktą. Prisermerkia nuo ryškios šviesos, lyg jai suskaustų akis.

– Kakle keletas durtinių ir pjautinių žaizdų. Kad ji mirtų, būtų pakakę tik vienos, bet žudikas buvo pasiryžęs dar ir atskirti galvą nuo kūno. Kaklas nupjautas tarp trečio ir ketvirto slankstelio. Greičiausiai prirėkė nemenkos jėgos. Arba ryžto.

– *Kokios jėgos?* – mėgina išklausti Manfredas ir taip pat pasilenkia prie galvos.

– Sunku pasakyti.

– O moteris ar nelabai stiprus žmogus būtų galėjęs tą padaryti?

Fatima kilsteli antakius ir susikryžiuoja rankas ant plastikinės prijuostės.

– Kas sako, kad moterys silpnos?

Manfredas bando išsisukti.

– Aš ne tą turėjau galvoje.

– Žinau, ką turėjai, – sako Fatima ir demonstratyviai atsidūsta. – Taip, moteris būtų galėjusi tą padaryti. Arba pagyvenęs žmogus. Arba jaunas stiprus vyras. Jūsų darbas išsiaiškinti.

– Kas dar? – klausiu.

Fatima linkteli ir žiūri žemyn į baltą kūną.

– Sakyčiau, ji dvidešimt penkerių–trisdešimties metų. Metro septyniasdešimt centimetrų ūgio, svoris – šešiasdešimt kilogramų. Normalaus kūno sudėjimo, kitaip tariant. Sveika, sportiška.

Nuo kvapo patalpoje man ima darytis bloga. Norėčiau manyti, kad esu užsigrūdinęs po šitiek metų, bet nežinia kodėl prie dvoko nepripranti. Nepasakytum, jog smirda, tai veikiau savaitę

mirkusių skintų gėlių ir žalios mėsos kvapo mišinys, bet juntų, kad turiu išeiti laukan. Staiga pasigendu šalto tyro oro lauke.

– Taigi. Dar vienas dalykas, – murmteli Fatima. – Ji gimdžiusi, o gal buvusi nėščia.

– Vieną sykį? – klausia Manfredas.

– Neįmanoma nustatyti, – sako Fatima ir triukšmingai nusiplėšia pirštines. – Jau baigėme?

Grįžtant į Kungsholmą Manfredas vairuoja. Ant automobilių grūsties krinta retos snaigės. Nors dar tik trečia valanda po pietų, ima temti.

– Graži moteris, – sako Manfredas ir įjungia radiją.

– Fatima?

– Ne, ta *be* galvos.

– Po galais, tu *velniškas* iškrypėlis.

– Aš? Juk ir pats tikriausiai matei. Turbūt buvo perkūniškai daili. Koks kūnas. Krūtys...

Aš mąstau apie jo žodžius ir žiūriu pro automobilio langą.

– Ar žinome ką nors daugiau, kas ji tokia? – klausiu.

– Ne.

– Ir Orės dar nesugavome?

– Ne. Vakar nebuvau darbe, tikriausiai nesugavome.

– O šiandien?

– Dar nežinau. Sančesė būtų paskambinusi. Bet dabar jo juk ieško pusė Švedijos, taigi, vargu ar jis ilgai slapstysis.

– O kokie išankstiniai kriminalinės technikos ekspertų duomenys?

– Guli ant tavo stalo. Jokių įsilaužimo ženklų, vadinasi, kas nors pats įleido nusikaltėlį ar gyveno name. Turbūt Orė. Jie aptiko ant grindų šlapimo. Ir galybę rankų ir kojų atspaudų visur, bet nusikaltėlis juk velniškai daug pripėdavo viduje, tad nežinia, ką jie dar išknis. Ir, suprantama, perkūniška daugybė įvairiausių

plaukelių, tačiau nė vieno vertingo. Beje, nužudymo įrankis – mačetė, ją nusiuntė į kriminalinės technikos laboratoriją. Pamatysime, ką jie aptiks. Ir dar jie pasitelkė tą zombį Linbladą, kuris tyrinėja kraujo dėmes. Tikriausiai pagelbės atkurti įvykio eigą.

Stoja tylą. Manfredas pirštais beldžia į vairą muzikos taktu, o aš pajuntu, koks jis suirzęs. Barzdos šeriai ilgesni negu paprastai, akys pavargusios.

– Ar Nadia sveiksta? – klausiu.

Jis dėbteklis į mane ir pasiglosto kupranugario vilnos puspaltį.

– Klykė visą prakeiktą naktį. Afsanė kone išsikraustė iš galvos. Šlyt turėjo anksti keltis. Vienas iš jos studentų ginasi disertaciją. Ir ji vėl zyzia apie vedybas, kai šitiek nemalonumų. Kodėl moterys taip elgiasi?

Nežinau, ką atsakyti. Tik prisimenu terlionę su savo vedybomis.

Mudu su Žanete palaikėme santykius gal jau metus, kai jos kaulijimas tuoktis pasidarė veik nepakenčiamas, ir, jeigu atvirai, aš net nežinau, kaip tai atsitiko, tačiau ji įkalbėjo mane tuoktis. Žinoma, man reikėjo ryžtingai atsisakyti, užuot buvus tokiam bailiam ir nuolaidžiam. Bet sutikau tikriausiai todėl, kad nenorėjau (ar neišdrįsau) jos nuvilti.

Taigi aš leidau jai vadovauti.

Paskui ji ištikus mėnesius buvo užsiėmusi gėlių parinkimu ir išdėliojimu, vaisėmis ir kvietimais. Nešėsi namo paragauti tortų, dideliuose popieriaus lapuose braižė svečių susodinimo planus ir grojo vestuvinius kalnų sprogdintojų maršus.

Ir badavo.

Net ėmiau dėl jos nerimauti. Žinoma, ji lasiojo kaip paukštelis, kad tilptų į suknią. Kurios man nieku gyvu nebuvo galima pamatyti iki vestuvių. Klaikiai svarbu, kurgi ne.

O aš pasinėriau į darbą. Mes tyrėme Tenstos automobilių stovėjimo aikštelės budėtojos nužudymą, o kadangi ką tik buvau

paaukštintas, tai man itin rūpėjo sublizgėti. Negalėčiau tvirtinti, kad Žanetė šiuo atžvilgiu pasirodė supratinga. Atvirkščiai, ji reikalavo iš manęs daugiau laiko ir pastangų. Mums reikėjo apžiūrinti bažnyčias, nusipirkti bilietus povestuvinei kelionei ir mokyti pasižadėjimus (jos parašytus).

Vieną vakarą ji atėjo pas mane nešina spalvotais vokais. Prisimenu, kad atrodė susijaudinusi – ji visuomet būdavo tokia, kai nupirkdavo ką nors pernelyg brangaus ar surasdavo atostogų kelionę viename iš katalogų, kuriuos bogindavosi namo. Akys švytėjo, gelsvi plaukai pasišiaušę.

Ji pareiškė, kad vestuvių kvietimai atspausdinti, atkišo man voką ir paklausė, ar negalėčiau jų išsiųsti. Nelabai prisimenu, ką atsakiau. Tikriausiai, kad pakalbėsime apie tai vėliau, bet ji kaip paprastai manęs nesiklausė.

Vis dėlto prisimenu, kad vėliau vakare sėdėjau namie krėslė su tais kvietimais ant kelių ir galvojau, ką, po galais, man su jais veikti. Savaime suprantama, reikėjo išsiųsti juos paštu, tai juk buvo pats paprasčiausias dalykas. Nulipti žemyn prie sankryžos ir sumesti juos į geltoną laiškų dėžutę, paskui keletui savaičių išmesti visa tai iš galvos, bet aš nepajėgiau. Nebuvau pasirengęs tokiam ryžtingam veiksmui, lemtingam žingsniui gyventi dviese, kurio pats net nepasirinkau. Valandėlę man net sukirbėjo mintis pasikalbėti su Žanete, viską jai išsakyti: kad vedybos mane perkūniškai gąsdina ir norėčiau jas atidėti. Tačiau kai įėjau į miegamąjį pasikalbėti, ji jau miegojo. Taigi sugrūdau kvietimus į rašomojo stalo stalčių ir nusprendžiau palūkėti, kol pasikalbėsime.

O paskui viskas klostėsi taip, kaip ir turėjo klostytis. Negaliu tvirtinti, kad tiesiog pamiršau kvietimus stalčiuje, veikiau nebeturėjau jėgų kalbėti ta tema. Kaskart, kai pasiryždavau pokalbiui su Žanete, kas nors sutrukdydavo arba ji būdavo surūgusi ir susijaudinusi, todėl nenorėdavo kalbėtis. Galėjo tokia būti – šiurkšti ir pašaipi. Dažniausiai nesuprasdavau kodėl.

Kai dabar prisimenu tą metą, pastebiu, jog mėginu pateisinti savo elgesį net pats sau. Bet to negalima pateisinti. Mano elgesys buvo kvailas, vaikiškas ir pakenkė Žanetei taip, kaip niekuomet negalėjau ir net nenorėjau įsivaizduoti.

Nenorėjau nieko blogo Žanetei. Tik norėjau, kad ji duotų man ramybę.

Kad ir kaip ten būtų, kai vestuvių data priartėjo, – regis, buvo likusios trys ar keturios savaitės, – vieną vakarą ji atėjo ir atsistojo šalia manęs ant lovos krašto. Plaukai, kurių ji nebekirpo, kad galėtų sušukuoti aukštyn, sruogomis krito apie nusiminusį jos veidą, o krūtys buvo nukarusios ant sulysusios krūtinės taip, kad net sunerimau.

– Dar niekas neatsakė į kvietimus, – tarė ji ir atsuko į mane veidą. – Argi ne keista?

Aš gulėjau ir skaičiau bylos tyrimo protokolą, kurį buvau pažadėjęs kaltintojui baigti iki ryto, tad man iš tiesų nebuvo kada to aptarinėti. Bet prisimenu, jog pasijutau nesmagiai. Man netgi pasidarė gėda.

– Kaip manai, ar kvietimai galėjo dingti pašte? – paklausė ji tyliai.

Tuo momentu jos susigūžusi figūra ir neįprastai bejausmis balsas savaip mane pribloškė. Atskleidė, koks klaikiai silpnas esu.

Jaučiausi tikrai blogai.

Bet išsipasakoti nepajėgiau. Ne tada. Tik nusprendžiau imtis šio reikalo kitą rytą. Bet taip niekuomet ir nesiėmiau, o paskui turėjau prisipažinti, kad blogai elgiausi, bet lengva būti gudriam, kai šaukštai popiet.

Naktį, kai miegojau, Žanetė apieškojo butą. Ji tarytum nujautė, kas atsitiko, lyg būtų turėjusi tą perkūniškai keistą šeštąjį pojūtį. Pabudau nuo klyksmo, tokio siaubingo, kad niekuomet, nei kada nors anksčiau, nei vėliau, panašaus spiegiimo nebuvau girdėjęs. Iš pradžių pamaniau, jog kas nors ją muša, gal kas įsilaužė

ir ją žagina. Pašokau ir užkliuvau už kėdės, tėsčiausi į stalelį prie sofos ir giliai persirėžiau smakrą. Plūstančiu kraujais veidu lėčiau per butą. Galop radau ją prie rašomojo stalo. Po visas grindis kaip nuvytę lapai gulėjo paskleisti vokai, lyg ji būtų sviedusi visus juos aukštyn. O ji klykė... Klykė ir klykė, nors apsikabinau ją ir ėmiau sūpuoti kaip vaiką. O kai delnu uždengiau jai burną stengdamasis nutildyti, ji man įkando.

Nors skaudėjo, prisimenu, kaip man palengvėjo. Šiaip ar taip, įsikandusi mano ranką ji nebepajėgė klykti.

Manfredas, Sančesė ir aš sėdime pasitarimų kambarėlyje trečiame aukšte, į dešinę nuo virtuvėlės. Jis toks pat kaip ir visi kiti nuovados pasitarimų kambariai: baltai dažytos sienos, mėlynai apmuštos medinės geltono medžio kėdės, baltos laminato grindys. Ant palangės žvakidė, kurią Gunaras atnešė iš namų, kad sukurtų bent kiek kalėdinės nuotaikos. Ant sienos kabo blyškus plakatas, kaip suteikti pagalbą, kai stoja širdis ir atsisako veikti plaučiai.

Ruošiamės rytdienos susitikimui su žmogžudystės tyrėjais ir išankstinio tyrimo grupės vadovu – vienu iš naujųjų kaltintojų, Bjornu Hansonu. Dar nebuvau jo sutikęs, bet, pasak Sančesės, jis „protingas, tačiau nežinia, kas jo galvoje, o pats pernelyg gerai apie save mano“.

Manfredas atsinešė kavinuką, o Sančesė peiliu sviestui tepti pjausto šafranines bandeles iš „7-Eleven“ prekybos centro. Čia pat ant stalo paskleistos nusikaltimo vietos nuotraukos. Siekdamas bandelės stengiuosi nežiūrėti į nupjautą galvą.

Jau dvi dienos praėjo nuo tada, kai Jespero Orės name Djursholme buvo rasta nužudyta moteris, o mes dar vis nežinojome, kas ji tokia. Kažkur gyvena jos giminaičiai, nieko nežiną, kad jų dukra, sesuo ar mama nužudyta.

Kažkur vaikštinėja laisvas žudikas.

Sančesė nupasakoja padėtį:

– Paskutinįsyk Jesperą Orę matė darbe penktadienį. Pasak bendradarbių, kuriuos apklausėme, jis elgėsi normaliai, nenutiko nieko neįprasto. Iš biuro jis išėjo pusę penkių, ketindamas, kaip sakė, važiuoti namo. Niekam neprasitarė, ką veiks per šventes, bet pasiėmė laisvas dienas iki trečiadienio, taigi gal manė kur nors išvažiuoti. Name rastas jo mobilusis telefonas ir piniginė. Visos kreditinės kortelės buvo piniginėje, nuo praėjusios savaitės iš jo banko sąskaitų nieko nepaimta. Teismo medicinos ekspertai rado keturiasdešimt trečio dydžio batų kruvinų pėdsakų vestibulyje ir kieme ant sniego, tad būtų galima spėti, jog nužudęs moterį jis tuoju pat išėjo iš namo. Jie taip pat rado kaimynės ir mūsų nežinomos aukos pėdsakų atspaudų. Be to, ir kitų, kol kas neidentifikuotų atspaudų. Pirštų atspaudų ant mačėtės tyrimas dar nebaigtas, bet iš laboratorijos perduoda, kad ant ginklo yra kažkoks atspaudas.

– O kas jis per vienas, tasai Orė? – klausia Manfredas ir balsiai sriūbteli kavos.

– Regis, jis pelnė populiarumą tarp kolegų vadovų, bet kiti biuro darbuotojai greičiausiai mano, kad jis pernelyg reiklus, dauguma jo paprasčiausiai bijo, – toliau kalbėjo Sančesė. – Užtat pačioje organizacijoje, taip sakant, žemesnė jos grandis piktinasi žiauriai jo darbo metodais. O pardavėjai jo nekenčia. Taip, juk jūs tai jau žinote. Abu jo tėvai išėję į pensiją mokytojai ir gyvena Bromoje, tame pačiame name, kur ir užaugo Jesperas Orė. Jie apibūdina savo sūnų kaip judrų, sportišką ir linksmą. Nežino, kad jis būtų turėjęs kokių nors psichinių sutrikimų. Tėvai taip pat tvirtina, kad jis viengungis daug metų, bet, kaip jie sakė, „gyvena aktyviai mylėdamasis“.

– Po velnių, ką tai reiškia? – klausia Manfredas.

Sančesė pasilenkia virš stalo ir pagauna Manfredo žvilgsnį. Įsideda į burną paskutinį bandelės gabalėlį.

– Tai reiškia, kad jam, po galais, lovoje daug linksmiau negu tau, Manfredai.

– Tai ne kažin kiek atskleidžia, – įsiterpiu ir Sančesė prunkšteli taip, kad bandelės trupiniai išskrinta jai iš burnos ant trumpo juodo sijono.

Šis pokalbis ne itin linksmina Manfredą. Jis nusivelka languotą švarką, įgudusiu judesiu pasikabina ant gretimos kėdės atkaltės ir lengvai dunksteli į stalą didžiuliu kumščiu, lyg norėdamas atkreipti mūsų dėmesį.

– Jei galėtume susiimti ir susitelkti bent valandėlę, gal šiandien kada nors iš čia ir išeitume. Sančese, kokia tavo teorija?

Logiška, kad jauniausia iš apsėdusių stalą policininkų, Sančesė, paklausama pirma. Čia taip įprasta. Vyresni, labiau patyrę kriminalistai moko jaunesnius. Tai dalis tyrimo eigos. Sančesė atsisiesia ir staiga surimtėja. Susiima ant balto stalo gulinčias rankas.

– Tikriausiai viskas kaip ant delno? Jesperas Orė parsiveda namo vieną iš merginų ir kažkas nutinka ne taip. Juodu susirieja, rietenos baigiasi tuo, kad jis ją nužudo. Nužudęs pabėga.

– Tai kodėl nepasiėmė mobiliojo arba piniginės? – klausia Manfredas ir nusibraukia kelis neregimus plaukelius nuo rožinių marškinių.

– Todėl, kad šie daiktai buvo svetainėje, jis nenorėjo daug pripėduoti nusikaltimo vietoje, – spėja Sančesė. – Arba pamiršo, juk turėjo apie ką galvoti.

– O aš mąstau apie pačią žmogžudystę, – sakau ir rodu į nuotrauką, kur galva tarytum auga iš grindų. – Kodėl taip žiauriai? Ar nebūtų pakakę tiesiog ją nužudyti? Kodėl jis buvo priverstas nupjauti galvą?

Sančesė suraukia antakius.

– Greičiausiai buvo tikrai velniškai įsiutęs, iš tiesų jos nekontė. Aš dar galvoju, ar toks galvos pastatymas nėra kuo nors reikšmingas. Lyg ji žiūrėtų į duris, lauktų to ar tų, kurie ateis. Ar apie tai pagalvojote? Gal jis taip norėjo kažką pranešti.

– O ką? – klausia Manfredas.

Vėl sužiūrąme į nuotrauką. Moters akys užmerktos, o ant veido užkritisios kruvinos plaukų sruogos.

Sančesė vos trūkteli pečiais.

– Aš nežinau. Žiūrėkit! Taip nutiks, jeigu mane apgausite ar man meluosite, ar už tai, ką, jo manymu, ji padarė.

Suskamba Manfredo mobilusis telefonas ir jis atsiliepia. Paklauso, o paskui sako:

– Mes sėdime pasitarimų kambarėlyje trečiame aukšte. Gal palieptum jai ateiti čionai? Taip. Žinoma. Gerai.

Paskui jis surenka nusikaltimo vietos nuotraukas, pavartalioja aukštyn ir žemyn, suglobia į dailų pluoštą priešais save. Giliai atsidūsta ir atsilošia kėdėje.

– Turime lankytoją, – sako. – Prisimenate, kalbėjome apie žmogžudystę Siodermalme prieš dešimt metų, apie tą, kuri panaši į šią? Aš leidau sau pakviesti vieną iš asmenų, kurie tada dalyvavo tiriant bylą. Šiedu nusikaltimai gal ir nėra susiję, tačiau manau, kad ji galėtų įvertinti ir apibūdinti mūsų nusikaltėlių.

Tą pat akimirką pabeldžia į duris ir pajuntu, kaip mane per smelkia šaltis, kaip tarsi iš viso kūno žaibiškai dingsta šiluma, vietoj jos užplūsta ledinis šaltis, o krūtinėje ima daužytis širdis. Kambarys susitraukia, o lubos ima linkti lyg krisdamos į vidų, ant manęs.

Durys atsidaro ir stovi ji, apsirengusi prastai gulinčiu pūkiniu paltu, apsiavusi batais, kurie atrodo tokie gramozdiški, kad tiktų ekspedicijai į Šiaurės ašigalį. Bet drabužiai niekuomet nebuvo jos stiprybė. Tarp vešlių šviesiai rudų plaukų plati žila sruoga, ji su akiniais, kurie suteikia jai truputį daugiau griežtumo, bet apskritai nepasikeitusi. Lygiai tokia pat kaip prieš dešimt metų. O gal dar gražesnė. Dėl smulkių raukšlelių tinklo apie akis, kiek suliesėjusio veido, ji atrodo pažeidžiamesnė. Lyg laikas būtų padaręs ją trapesnę ir liaunesnę.

– Čia Hanė Lagerlind Šion, – sako Manfredas.